

Avdelningen för energiberedskap
Enheten för tillsyn försörjningstrygghet
nis@energimyndigheten.se

Intern informationsklass: K2

Beslut om sanktion

Beslut

Statens energimyndighet (Energimyndigheten) beslutar att [REDACTED]
[REDACTED] (Bolaget), ska betala en sanktionsavgift om 3 748 600 kronor.

Bakgrund

Tillsyn 2022

Bolaget har under år 2022 omfattats av Energimyndighetens tillsyn av anmälningsskyldigheten enligt NIS-regleringen. Under tillsynen skickades brev vid två tillfällen till bolaget med anmodan om att inkomma med svar. Bolaget har ännu inte inkommit med svar på utskicken. Utifrån allmänt tillgängliga uppgifter hade Energimyndigheten skäl att anta att bolaget borde varit anmält enligt NIS-regleringen. Energimyndigheten valde därför att ta med bolaget i den planerade tillsynen för år 2023.

Tillsyn 2023

Den 22 augusti 2023 skickade Energimyndigheten ytterligare ett brev till bolaget med information om NIS-regleringen och en uppmaning om att anmäla sig om det anser sig uppfylla kraven som leverantör av samhällsviktig tjänst inom energisektorn. Bolaget inkom med en anmälan den 25 september 2023.

Den 17 oktober 2023 skickade Energimyndigheten ett brev till bolaget med begäran om att inkomma med bolagets identifiering av nätverk och informationssystem enligt 1 kap. 2 §, riskanalys enligt 2 kap 1 § samt åtgärdsplan enligt 4 kap. 2 § i Statens energimyndighets föreskrifter och allmänna råd om riskanalys och säkerhetsåtgärder för nätverk och informationssystem inom energisektorn, STEMFS 2021:3, senast den 7 november 2023.

Den 10 november 2023, återkom bolaget via mejl med en begäran om förlängd svarstid. Energimyndigheten beviljade anstånd till den 17 november 2023. Den 21 november 2023 inkom bolagets svar till Energimyndigheten.

Tillämpliga bestämmelser för tillsynen

Energimyndigheten är tillsynsmyndighet inom energisektorn för lag (2018:1174) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster (NIS-lagen) med tillhörande förordning och föreskrifter (NIS-regleringen).

NIS-lagen

23 § Leverantörer av samhällsviktiga tjänster ska utan dröjsmål anmäla sig till tillsynsmyndigheten. Av en anmälan ska det framgå om leverantören tillhandahåller en samhällsviktig tjänst i två eller flera medlemsstater inom Europeiska unionen.

24 § Den som står under tillsyn ska på begäran tillhandahålla tillsynsmyndigheten den information som behövs för tillsynen.

29 § Tillsynsmyndigheten ska ta ut en sanktionsavgift av den som underlåter att
1. göra en anmälan till tillsynsmyndigheten enligt 23 § eller enligt föreskrifter som har meddelats i anslutning till den paragrafen,
2. vidta säkerhetsåtgärder enligt någon av 12–16 §§ eller enligt föreskrifter som har meddelats i anslutning till de paragraferna, eller
3. rapportera incidenter enligt 18 eller 19 § eller enligt föreskrifter som har meddelats i anslutning till de paragraferna.

30 § En sanktionsavgift ska bestämmas till lägst 5 000 kronor och högst 10 000 000 kronor.

31 § När sanktionsavgiftens storlek bestäms ska särskild hänsyn tas till den skada eller risk för skada som uppstått till följd av överträdelsen, om leverantören tidigare har begått en överträdelse och de kostnader som leverantören har undvikit till följd av överträdelsen.

32 § En sanktionsavgift får efterges helt eller delvis om överträdelsen är ringa eller ursäktlig eller om det annars med hänsyn till omständigheterna skulle vara oskäligt att ta ut avgiften.

34 § En sanktionsavgift får endast beslutas om den som avgiften ska tas ut av har fått tillfälle att yttra sig inom två år från det att överträdelsen ägde rum.

Ett beslut om sanktionsavgift ska delges.

MSBFS 2021:9

3 kap. 1 § Med samhällsviktiga tjänster rörande el där incidenter skulle medföra en betydande störning vid tillhandahållandet av tjänsten avses
4. elproduktion som är direkt, eller via produktionsnät, ansluten till transmissions- eller regionnät med undantag för industriellt mottryck eller annan elproduktion direkt ansluten till industri, om
a. installerad effekt i en sammanhållen produktionsanläggning överstiger 30 MW, eller
b. avtalet om leverans även omfattar stödtjänster för balansering samt icke-frekvensrelaterade stödtjänster, eller

STEMFS 2021:3

1 kap. 2 § Dessa föreskrifter avser en leverantörs nätverk och informationssystem som leverantören använder för att tillhandahålla samhällsviktiga tjänster.

För att identifiera vilka nätverk och informationssystem som leverantören använder för att tillhandahålla samhällsviktiga tjänster ska leverantören analysera sina nätverk och informationssystem. Om leverantören anlitar underleverantör för att stödja tillhandahållandet av de samhällsviktiga tjänsterna ska dessa nätverk och informationssystem omfattas av leverantörens analys.

Leverantören ska dokumentera den analysmetod som används enligt andra stycket liksom resultatet av analysen.

2 kap. 1 § Enligt 12 § lagen (2018:1174) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster ska leverantörer göra en riskanalys som ska ligga till grund för val av säkerhetsåtgärder enligt 13 och 14 §§ samma lag. Riskanalysen ska omfatta de nätverk och informationssystem som identifierats genom den analysen som utförts enligt 1 kap. 2 §.

De risker som leverantören har identifierat i riskanalysen ska värderas utifrån riskernas sannolikhet och konsekvens, varvid varje risk ska tilldelas ett riskvärde.

Leverantören ska även bedöma hur de identifierade riskerna kan påverka leveransen av den samhällsviktiga tjänsten.

4 kap. 2 § Enligt 12 § lagen (2018:1174) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster ska leverantören göra en riskanalys som ska ligga till grund för val av säkerhetsåtgärder. I riskanalysen ska det ingå en åtgärdsplan. Åtgärdsplanen ska innehålla följande information avseende varje säkerhetsåtgärd som ingår i planen:

- 1. vilken risk säkerhetsåtgärden påverkar,*
- 2. vilket nätverk eller informationssystem som säkerhetsåtgärden ska införas inom,*
- 3. person eller funktion hos leverantören som ansvarar för säkerhetsåtgärden,*
- 4. planerad tidsram för införande av säkerhetsåtgärden,*
- 5. säkerhetsåtgärdens påverkan på riskens sannolikhet eller konsekvens enligt den värdering som gjorts enligt 2 kap. 1 §, samt*
- 6. riskvärde efter säkerhetsåtgärdens införande.*

Motivering till beslut

Bedömning av anmälningsskyldigheten

Med stöd av allmänt tillgängliga uppgifter har Energimyndigheten haft skäl att anta att bolaget omfattats av NIS-regleringen sedan den trädde i kraft 2018. Detta eftersom bolaget bedriver elproduktion enligt 3 kap. 1 § 4 p. i MSBFS 2021:9. Bolaget har inkommit med en sen anmälan; först den 25 september 2023, trots upprepade påminnelser via brevutskick.

Bedömning av identifiering

Bolagets identifiering av nätverk och informationssystem samt åtgärdsplan utgör ett allmänt produktblad och är inte uppgifter specifikt för bolaget.

Det finns ingen specificerad analysmetod angiven eller uppgift om vilka nätverk och informationssystem som bolaget anser sig använda för att tillhandahålla den samhällsviktiga tjänsten i de inskickade handlingarna. Bolaget har därmed brustit i sin skyldighet enligt 1 kap. 2 § STEMFS 2021:3.

Bedömning av riskanalys

Bolaget har inte skickat in någon riskanalys och har därmed brustit i sin skyldighet enligt 2 kap. 1 § STEMFS 2021:3.

Bedömning av åtgärdsplan

Bolaget har inte skickat in någon åtgärdsplan och har således brustit i sin skyldighet enligt 4 kap. 2 § STEMFS 2021:3.

Sanktionsavgiftens storlek

När storleken på sanktionsavgift ska bestämmas ska hänsyn tas till alla relevanta omständigheter i varje enskilt fall.¹ Särskild hänsyn ska tas till den skada eller risk för skada som uppstått till följd av överträdelsen, om leverantören tidigare begått en överträdelse och de kostnader som leverantören undvikit.

Ytterligare omständigheter som kan vägas in när sanktionsavgiftens storlek beslutas är exempelvis hur länge överträdelsen pågått, bestämmelsens betydelse för tillsynsområdet och om aktören tidigare gjort sig skyldig till en överträdelse kan det vara aktuellt att beakta om överträdelserna är likartade samt den tid som gått mellan överträdelserna. Att aktören samarbetat med tillsynsmyndigheten för att komma till rätta med överträdelser kan vara en sådan omständighet som ska påverka beloppets storlek i mildrande riktning.²

Energimyndigheten har vid beräkning av sanktionsavgiften för sen anmälan beaktat överträdelsens längd. NIS-lagen trädde i kraft den 1 augusti 2018 och MSBFS 2021:9 (ursprungligen 2018:7) trädde i kraft den 1 november 2018. Energimyndigheten anser att en skälig tid att utreda och anmäla sig som

¹ Prop. 2017/18:205 s. 71–72.

² Ibid.

leverantör av samhällsviktig tjänst löpte fram till januari 2020, förutsatt att leverantören omfattades sedan föreskriften trädde i kraft.

Utöver sen anmälan så brister bolaget även i de mest centrala bestämmelserna i NIS-regleringen. Överträdelserna innebär en utbredd sårbarhet och risk för skada vilket är synnerligen allvarligt.

Överträdelserna är dessutom förhållandevis långvariga eftersom de pågått sedan lagen trädde i kraft. Energimyndigheten har emellertid, när det gäller sanktionsavgiftens storlek för överträdelserna av bestämmelserna om identifiering av nätverk och informationssystem, riskanalys och åtgärdsplan enbart beaktat den tid som gått sedan STEMFS 2021:3 trädde i kraft.

Bolaget har, trots förlängd svarstid, bara inkommit med [REDACTED] som svar på Energimyndighetens begäran om identifiering av nätverk och informationssystem, riskanalys och åtgärdsplan. Att bolaget beviljades anstånd men ändå inte ens visat att det försökt ta fram sådana uppgifter som redan skulle funnits på plats sedan NIS-regleringen trädde i kraft visar på en nonchalans mot bestämmelserna. Att bolaget dessutom försummat att svara på flera utskick från Energimyndigheten, begärt anstånd efter sista svarsdatum samt inkommit med ett sent svar ger stöd för denna uppfattning. Bolaget har i vart fall inte visat på en vilja att underlätta tillsynen eller komma till rätta med överträdelserna.

Bolagets omsättning har i de senaste tre årsredovisningarna varit [REDACTED] Bolaget har undvikit kostnader genom att exempelvis inte ha resursatt eller anställt kompetens för att ha ansvar för bolagets informationssäkerhet. Energimyndigheten anser inte att det föreligger några förmildrande omständigheter.

Sammantaget beslutar energimyndigheten om en sanktion om 3 748 600 svenska kronor för överträdelserna i STEMFS 2021:3 och sen anmälan.

Energimyndigheten finner inte att det finns några skäl till eftergift.

Upplysningar

Sanktionsavgiften faktureras av Energimyndigheten när beslutet har vunnit laga kraft.

Hur man överklagar

Se bilaga, så här gör du för att överklaga beslutet.

Beslut i detta ärende har fattats av avdelningschefen Anders Wallinder. Föredragande har varit handläggaren Jasmina Cohodarevic. Utöver har enhetscheferna Titti Norlin, Karl Björklund, Anna Karphammar och Anderas Hornwall deltagit. Handläggarna Kristin Willamo och Jessica Eriksson har deltagit.

Anders Wallinder

Jasmina Cohodarevic

Beslutet har undertecknats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Bilaga – Så här gör du för att överklaga beslutet

Om du inte är nöjd med beslutet kan du överklaga det till Förvaltningsrätten i Linköping. Överklagandet ska vara skriftligt.

Senaste dag för att överklaga

Inom tre (3) veckor från den dag då du tog emot beslutet måste ditt överklagande ha kommit in till Statens energimyndighet (Energimyndigheten).

I ditt överklagande ska du

- 1 Tala om vilket beslut du överklagar genom att ange ärendets diarienummer,
- 2 redogöra för vad du tycker är fel i beslutet, varför du vill att beslutet ska ändras och på vilket sätt du vill att beslutet ändras,
- 3 om du hänvisar till handlingar eller uppgifter behöver du bifoga dessa handlingar till ditt överklagande,
- 4 uppge dina kontaktuppgifter så att förvaltningsrätten kan nå dig: namn, personnummer eller organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer.

Om du anlitar ett ombud ska fullmakt för ombudet bifogas överklagandet. En sådan fullmakt ska innehålla uppgift om ombudets namn och kontaktuppgifter samt uppdragets omfattning. Om ombudet får sätta någon annan i sitt ställe, ska även detta framgå av fullmakten.

Vem tar emot överklagandet?

Du ska skriva att du vill överklaga beslutet till Förvaltningsrätten i Linköping, men du ska ändå skicka överklagandet till Energimyndigheten.

E-postadress

registrator@energimyndigheten.se

Postadress

Statens energimyndighet
Box 310
631 04 Eskilstuna

Vad händer sedan?

Energimyndigheten prövar först om ditt överklagande har kommit in i rätt tid. Om det har kommit in för sent kan överklagandet avvisas. Annars överlämnar Energimyndigheten överklagandet och övriga handlingar i ärendet till Förvaltningsrätten i Linköping som prövar överklagandet. I vissa fall kan Energimyndigheten själv ompröva det överklagade beslutet men överklagandet kommer fortfarande att överlämnas till Förvaltningsrätten i Linköping.